

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/72/2023
Identifikačné číslo spisu: 5022200633
Dátum vydania rozhodnutia: 31. januára 2024
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:5022200633.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu a JUDr. Zdenka Reisenauerová a JUDr. Jana Martinčeková ako členky senátu v spojených veciach žalobcu: S. A., nar. XX. A. XXXX, J. XXX, t. č. D. X, D. - D. E. G., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko Žilina, J. M. Hurbana 16, o preskúmanie rozhodnutí z 28. decembra 2021, č. UPS/US7/SSVODPPKPC1/SOC/2021/12695 a č. UPS/US7/SSVODPPKPC1/SOC/2021/12691, o kasačných sťažnostiach žalobcu proti rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 22 Sa 23/2022 z 26. januára 2023 a sp. zn. 22 Sa 4/2022 z 26. januára 2023 takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 22 Sa 23/2022 z 26. januára 2023 sa zamieta.
- II. Účastníkom sa nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania sp. zn. 7 Ssk 72/2023.
- III. Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 22 Sa 4/2022 z 26. januára 2023 sa mení tak, že sa zrušuje rozhodnutie žalovaného z 28. decembra 2021, č. UPS/US7/SSVODPPKPC1/SOC/2021/12691, a vec mu vracia na ďalšie konanie.
- IV. Žalobcovi sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu 100 % trov konania pred správnym súdom sp. zn. 22 Sa 4/2022, ako aj kasačného konania sp. zn. 6 Ssk 85/2023.

Odôvodnenie

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovaného vyplýva, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca rozhodnutím z 15. júla 2010 žalobcovi priznal peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky motorového vozidla. Vyšiel z lekárskeho posudku, ktorý ustálil, že zdravotným postihnutím je tzv. ostatné postihnutie chrbtice s ťažkým stupňom poruchy funkcie podľa kapitoly XII oddielu A pol. 1 písm. c) prílohy č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia (v znení účinnom do 29. decembra 2010), čomu zodpovedala miera funkčnej poruchy v rozsahu 50 %. Základom tohto ustálenia bolo zistenie, že žalobca má postihnutie chrbtice, kolenných kĺbov, je dýchavičný (asthma

bronchiale), má poruchu krvného tlaku a celiakiu. Na základe toho úrad v komplexnom posudku z 10. júna 2010 uzavrel, že jeho pohybová schopnosť je znížená a nie je schopný nastúpiť do prostriedku verejnej hromadnej dopravy, udržať sa v ňom a vystúpiť z neho. Na základe toho bol odkázaný na prepravu osobným motorovým vozidlom v zmysle § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. V ďalšom lekárskom posudku zo 14. mája 2012 posudkový lekár za podstatné zdravotné postihnutie považoval aj celiakiu podľa kapitoly X oddielu C pol. 3 písm. a) prílohy č. 3 tohto zákona, ďalšie závery však nezmenil. Preto aj komplexný posudok z 13. augusta 2012 zotrval na závere, že je naďalej odkázaný na prepravu osobným motorovým vozidlom.

A. Posudky úradu práce a žalovaného

2. Dňa 20. mája 2021 žalobca požiadal úrad o peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla v zmysle § 19 písm. g) zákona č. 447/2008 Z. z. K žiadosti priložil správy chirurga z novembra 2017, hematológa z júla 2018, gastroenterológa z októbra 2018, urológa z decembra 2019 a psychiatra z mája 2017, novembra 2019 a septembra 2020. Posudkový lekár úradu práce po ich preskúmaní v posudku z 22. júna 2021 ustálil ako zdravotné postihnutie jednak depresívnu poruchu s anxióznym syndrómom v liečbe [ktorej podľa kapitoly IV pol. 4 písm. b) prílohy č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. zodpovedá miera funkčnej poruchy 30 až 50 %], jednak celiakiu [ktorej podľa kapitoly X oddielu C pol. 3 písm. a) tejto prílohy zodpovedá miera 40 až 50 %]. Mieru funkčnej poruchy potom ustálil na 50 % podľa cit. kapitoly IV pol. 4 písm. b) - afektívne poruchy, stredná porucha. Posudkový lekár zdôraznil, že žalobca nepredložil žiadne výsledky vyšetrení ani nálezy, z ktorých by vyplývala odkázanosť na individuálnu dopravu. Zo sociálneho zisťovania úradu z 29. júla 2021 vyplynulo, že žalobca je invalidný dôchodca, je vdovec a žije sám v J., resp. prechodne u sestry v D.. Pohybuje sa s pomocou francúzskej barly, niekedy aj s dvoma, ťažšie sa mu dýcha a prejde len kratšie vzdialenosti.

3. Na výzvu úradu práce žalobca 2. augusta 2021 doplnil správy ortopéda z júla a decembra 2019 a septembra 2020, výsledok magnetickej rezonancie z augusta 2020 a elektromagnetickej rezonancie zo septembra 2020, ďalej správy neurológa zo septembra 2020 a júna 2021 (ktorých súčasťou boli záznamy od júna 2017), imunológa z júla 2021 (s výsledkami laboratórnych testov z februára a septembra 2020). Po ich preskúmaní posudkový lekár úradu práce v lekárskom posudku z 10. augusta 2021 zotrval na svojich pôvodných záveroch, medzi zdravotné postihnutia však zaradil ešte aj bolestivý vertebrogénny syndróm bez radikulopatie [ktorému podľa kapitoly XII oddielu A pol. 1 písm. b) prílohy č. 3 zodpovedala miera funkčnej poruchy 30 %]. Na odôvodnenie dodal, že bolestivý vertebrogénny syndróm podľa neurológa nejaví známky radikulopatie, neuropatia nie je klinicky závažná a chôdza nemá myopatický charakter. Na základe tohto lekárskeho posudku, ako aj záveru zo sociálneho zisťovania úrad práce vypracoval komplexný posudok zo 17. augusta 2021, v ktorom ako kompenzáciu nenavrhol príspevok na kúpu osobného motorového vozidla. Podľa úradu žalobca nie je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom v zmysle § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z., lebo je schopný sa premiestniť k vozidlu verejnej hromadnej dopravy, nastúpiť doň, udržať sa v ňom a vystúpiť z neho a nemá ani duševnú poruchu s prejavmi agresivity, neovládateľného správania ani ťažké poruchy zvieracích. Uviedol tiež, že tento záver je odlišný od komplexného posudku z 13. augusta 2012, a preto už nenavrhol ani peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

4. Na základe tohto komplexného posudku úrad práce vydal viaceré rozhodnutia (pozri ďalej, ods. 6 a 8), proti ktorým žalobca podal odvolanie. V odvolacom konaní predložil správy ortopéda, neurológa, psychiatra, internistu, rehabilitačného lekára, ortopéda zo septembra 2021, ako aj novú správu neurológa zo septembra 2021 (ktorej súčasťou boli znova záznamy od júna 2017). Aj tieto správy najskôr preskúmal posudkový lekár úradu práce, ktorý v lekárskom posudku z 12. októbra 2021 k zdravotným postihnutiam pridal aj hypertenziu 2. stupňa [ktorej podľa kap. VIII odd. A pol. 8 písm. b) prílohy č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. zodpovedala miera funkčnej poruchy 30 %], vaskulárnu encefalopatiu, resp. atrofiu CNS [s mierou funkčnej poruchy podľa kap. V pol. 8 písm. a) cit. prílohy 20 %] a polyneuropatiu dolných končatín [s mierou funkčnej poruchy podľa kap. V pol. 2 písm. D a) cit. prílohy 20 %]. Napriek tomu však zotrval na svojich názoroch, pretože ani novo doložené neurologické a ortopedické vyšetrenia nekonštatujú prítomnosť závažnej poruchy mobility.

5. Následne posúdila zdravotný stav žalobcu posudková lekárka pracoviska žalovaného v Žiline a svoje závery vyjadrila v lekárskom posudku z 29. novembra 2021. Na úvod zhrnula posledné lekárske správy zo septembra 2019, ako aj dve staršie gastroenterologické správy z roku 2015 a 2018. Na

rozdiel od posudkového lekára úradu práce ako zdravotné postihnutia žalobcu ustálila len afektívne poruchy nálady podľa kap. IV pol. 4 písm. b) prílohy č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. s mierou funkčnej poruchy 30 až 50 %, poruchy chrčtice podľa kap. XII odd. A pol. 1 písm. b) cit. prílohy s mierou funkčnej poruchy 30 % a obmedzenie funkcie kolenného kĺbu podľa kap. XII odd. B.2 pol. 27 písm. a) prvého bodu cit. prílohy s mierou funkčnej poruchy 10 %. Za rozhodujúce postihnutie považovala postihnutie podľa kap. IV pol. 4 písm. b) tejto prílohy, ktorému priradila najvyššiu mieru funkčnej poruchy - 50 %. Zdôraznila, že žalobca je v starostlivosti viacerých odborníkov, ale „v popredí je psychické ochorenie... liečený pre depresívnu poruchu s úzkostným syndrómom“. Je síce liečený pre bolesti chrčtice, ale „bez paretizujúcej symptomatologie, popisovaná polyneuropatia dolných končatín, bez určenia stupňa postihnutia“. Hoci opisuje závraty, „MR vyšetrenie mozgu je negatívne, ...bez známkov vestibulomozočkového syndromu“. Napriek liečeniu kvôli artrotickým zmenám v pravom kolene, „flexia - ohyb 130 stupňa, čo je normálny rozsah hybnosti“. Gastroenterologické vyšetrenia nepotvrdili celiakiu, v roku 2018 trpel zápalovým ochorením hrubého čreva, aktuálnu správu však nepredložil. Na základe toho posudková lekárska uzavrela, že jeho „mobilita je zachovaná, chôdza samostatná“, a tak je schopný samostatne nastúpiť do vozidla hromadnej dopravy, vystúpiť z neho a udržať sa v ňom. Tieto závery prevzal žalovaný do nového komplexného posudku z 10. decembra 2021, v ktorom ako kompenzáciu nenavrhol ani príspevok na kúpu motorového vozidla, ani príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. K tomu opätovne odkázal na § 14 ods. 6 a § 14 ods. 10 v spojení s § 38 ods. 9 zákona č. 447/2008 Z. z.

B. Konanie o žiadosti o príspevok na kúpu osobného motorového vozidla.

6. Úrad práce rozhodnutím z 24. augusta 2021, č. CA2/OPPKPČ/SOC/2021/51361-9 nevyhovel žiadosti žalobcu o peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla. Na odôvodnenie odkázal na citované ustanovenia zákona č. 447/2008 Z. z. a na komplexný posudok zo 17. augusta 2021, v ktorom sa nenavrhol tento typ peňažného príspevku. Napriek odvolaniu žalobcu žalovaný tu preskúmaným rozhodnutím z 28. decembra 2021, č. UPS/US7/SSVODPPKPC1/SOC/2021/12695, potvrdil toto rozhodnutie. V odôvodnení odkázal na lekárske posudky z 29. novembra 2021, ako aj komplexný posudok z 10. decembra 2021, v ktorých takéto príspevky neboli navrhnuté. Určovanie miery funkčnej poruchy je podľa neho v kompetencii posudkových lekárov, ktorí riadne prihládli na všetky nálezy žalobcu. Na peňažné príspevky nie je právny nárok, pretože sú to fakultatívne dávky. K odkazom žalobcu na to, že je invalidný dôchodca, žalovaný zdôraznil, že miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nie je totožná s mierou funkčnej poruchy podľa zákona č. 447/2008 Z. z.

7. Správnu žalobu, ktorú žalobca podal proti tomuto rozhodnutiu, správny súd zamietol napadnutým rozsudkom sp. zn. 22 Sa 23/2022. Dospel k záveru, že komplexný posudok, ako aj lekárske posudky boli dostatočne podopreté obsahom lekárskeho správ. Podľa súdu sa žalovaný logicky a vecne správne vysporiadal so všetkými rozhodnými skutočnosťami na posúdenie žiadosti žalobcu. Podmienky odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom upravuje § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. Podľa lekárskeho posudku a komplexného posudku sa u žalobcu nedokumentovala ťažká porucha mobility a rovnako z nich nevyplýva, že by kvôli nim nemohol bezpečne nastúpiť do prostriedku verejnej hromadnej dopravy. Ani depresívna porucha sa neprejavuje opakujúcimi sa prejavmi agresivity, neovládateľného alebo nepredvídateľného správania. Keďže žalobca nie je odkázaný na individuálnu prepravu, nie je splnená základná podmienka pre poskytnutie príspevku na kúpu motorového vozidla podľa § 34 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. Úrad práce a žalovaný nepochybili, ak zdravotný stav žalobcu posúdili bez jeho prítomnosti, pretože to umožňuje § 11 ods. 9 cit. zákona. K námietkam žalobcu, prečo sa zmenila jeho odkázanosť, správny súd odkázal na novelu vykonanú zákonom č. 191/2018 Z. z., ktorá od 1. júla 2018 podstatne zmenila podmienky odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Stotožnil sa aj so záverom, že záver o poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na účely invalidného dôchodku neznamená bez ďalšieho aj totožnú mieru funkčnej poruchy.

C. Konanie o odňatí príspevku na kompenzáciu nákladov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla

8. Ďalším rozhodnutím z 26. augusta 2021, č. CA2/OPPKPČ/SOC/2021/579-4 úrad práce s účinnosťou od 1. septembra 2021 odňal žalobcovi peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. Na odôvodnenie

takisto odkázal na citované ustanovenia zákona č. 447/2008 Z. z. a na komplexný posudok zo 17. augusta 2021, v ktorom sa nenavrhol tento typ peňažného príspevku na kompenzáciu. V predošlom komplexnom posudku z 13. augusta 2012 bol navrhnutý a aj sa mu vyplácal, pretože sa vychádzalo z vtedajšieho zdravotného stavu. Napriek odvolaniu žalobcu žalovaný tu preskúmaným (druhým) rozhodnutím z 28. decembra 2021, č. UPS/US7/SSVODPPKPC1/SOC/2021/12691, potvrdil toto rozhodnutie. V odôvodnení odkázal na lekárske posudky z 29. novembra 2021, ako aj komplexný posudok z 10. decembra 2021, v ktorých takéto príspevky neboli navrhnuté. Určovanie miery funkčnej poruchy je podľa neho v kompetencii posudkových lekárov, ktorí riadne prihliadli na všetky nálezy žalobcu. Pretože podľa nich už žalobca nespĺňal podmienky § 14 ods. 6 a 10 a § 38 ods. 9 zákona č. 447/2008 Z. z., nebolo mu možné ďalej takýto peňažný príspevok navrhnúť.

9. Správnu žalobu, ktorú žalobca podal proti tomuto rozhodnutiu, správny súd zamietol napadnutým rozsudkom sp. zn. 22 Sa 4/2022. Dospel k záveru, že komplexný posudok, ako aj lekárske posudky boli dostatočne podopreté obsahom lekárskeho správ. Podľa súdu sa žalovaný logicky a vecne správne vysporiadal so všetkými rozhodnými skutočnosťami na posúdenie žiadosti žalobcu. Podmienky odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom upravuje § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. Podľa lekárskeho posudku a komplexného posudku sa u žalobcu nedokumentovala ťažká porucha mobility a rovnako z nich nevyplýva, že by kvôli nim nemohol bezpečne nastúpiť do prostriedku verejnej hromadnej dopravy. Ani depresívna porucha sa neprejavuje opakujúcimi sa prejavmi agresivity, neovládateľného alebo nepredvídateľného správania. Keďže žalobca nie je odkázaný na individuálnu prepravu, nie je splnená základná podmienka pre ďalšie poskytovanie tohto peňažného príspevku podľa § 38 ods. 9 zákona č. 447/2008 Z. z. Úrad práce a žalovaný nepochybili, ak zdravotný stav žalobcu posúdili bez jeho prítomnosti, pretože to umožňuje § 11 ods. 9 cit. zákona. K námietkam žalobcu, prečo sa zmenila jeho odkázanosť, správny súd odkázal na novelu vykonanú zákonom č. 191/2018 Z. z., ktorá od 1. júla 2018 podstatne zmenila podmienky odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Stotožnil sa aj so záverom, že záver o poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na účely invalidného dôchodku neznamena bez ďalšieho aj totožnú mieru funkčnej poruchy.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

10. Včas podanými kasačnými sťažnosťami (totožného znenia) proti obom uvedeným rozsudkom sa žalobca domáhal, aby sa „zrušil posudkový záver a prvostupňový komplexný posudok... zo dňa 10.08.2021 a všetky z toho vytvorené následné rozhodnutia ako prvostupňového a druhostupňového správneho orgánu... ako i Uznesenia a Rozhodnutia KS v Žiline v tejto veci... A aby sa rozhodnutím súdu vrátila platnosť rozhodnutí ÚPSVaR v Čadci v roku 2010 a 2012...“. V úvode kasačnej sťažnosti (zjavne spísanej inými osobami než žalobcom) jeho priatelia a známi opisujú jeho negatívne skúsenosti zo sporu o úpravu práv a povinností k jeho maloletému dieťaťu, do ktorého podľa nich neoprávnené zasahoval funkcionár Krajského úradu v Žiline. Zároveň vyjadrili presvedčenie, že aj v prerokovanej veci mohol mať správny súd záujem vyhovieť žalovanému. Zdôraznili, že žalobca je invalidným po pracovnom úraze z roku 1979 a ešte pred rokom 2010 mal priznanú sociálnu pomoc vo forme kompenzácie. V roku 2010 a 2012 úrad práce vyslovil, že je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, a preto mu priznal kompenzáciu zvýšených výdavkov na jeho prevádzku a aj výdavky na diétne stravovanie. Nový komplexný posudok zo 17. augusta 2021 podľa nich odporoval zákonu, keď navyše úrad práce na jeho základe nerozhodol len o novo podanej žiadosti o príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, ale zrušil aj závery pôvodných komplexných posudkov z rokov 2010 a 2012. Komplexný posudok považujú za neodôvodnený, keďže nie je zrejmé, čo sa zmenilo na stave žalobcu. Naopak, žalobcovi pribúdajú ochorenia aj kvôli jeho postupnému starnutiu. Odkazy žalovaného na zákon č. 191/2018 Z. z. sú nepochopiteľné, pretože z neho nevyplývajú akejkolvek zmeny v nárokoch žalobcu. Žalobca ďalej zdôraznil, že okrem odvolaní proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla a o odňatí peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s jeho prevádzkou sa odvolal aj voči zvyšným dvom rozhodnutiam úradu práce - o odňatí parkovacieho preukazu a preukazu ťažko zdravotne postihutej osoby so sprievodom. Vyjadrili aj podozrenie, či posudkový lekár nie je prepojený s bývalým vedúcim odborom krajského úradu, resp. čo ho motivovalo k jeho posudku.

11. Žalovaný sa k riadne doručeným kasačným sťažnostiam nevyjadril.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

12. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po spojení oboch kasačných sťažností na spoločné konanie uznesením sp. zn. 7 Ssk 72/2023 z 18. decembra 2023 preskúmal obidva napadnuté rozsudky v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konania pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené kasačné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

13. Predmetom prieskumu v prerokovaných veciach sú rozhodnutia žalovaného a úradu práce jednak o nepriznaní peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, jednak o odňatí peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. Z. možno peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla možno podľa § 38 ods. 11 cit. zák. poskytnúť fyzickej osobe, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na kompenzáciu týchto výdavkov. Podľa § 14 ods. 10 cit. zák. fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na kompenzáciu týchto zvýšených výdavkov, ak je a) odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, alebo b) je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 38 ods. 9 písm. b) [o tento prípad však v danej veci nejde]. Predpokladom poskytnutia oboch týchto príspevkov je tak jednak to, aby bol žiadateľ ťažko zdravotne postihnutou osobou, jednak jeho odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. V danej veci nebolo sporné, že žalobca je ťažko zdravotne postihnutou osobou podľa § 2 ods. 3 cit. zákona s mierou funkčnej poruchy 50 %, ktorá bola (v odvolacom konaní) ustálená podľa kapitoly IV pol. 4 písm. b) prílohy č. 3 cit. zákona. Spornou však ostala odkázanosť žalobcu podľa § 14 ods. 6 cit. zák.

III.A Odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom

14. Podľa § 14 ods. 6 cit. zákona fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, ak nie je schopná na rovnakom základe s ostatnými fyzickými osobami a pri rešpektovaní jej prirodzenej dôstojnosti z dôvodu a) ťažkej poruchy mobility premiestniť sa k vozidlu verejnej hromadnej dopravy osôb a späť, nastupovať do vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb, udržať sa v ňom počas jazdy a vystupovať z vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb, b) duševnej poruchy s často sa opakujúcimi prejavmi agresivity, neovládateľného alebo nepredvídateľného správania prepravovať sa vozidlom verejnej hromadnej dopravy osôb alebo c) ťažkej poruchy zvieráčov prepravovať sa vozidlom verejnej hromadnej dopravy osôb. Zákonodarcu sa týmto ustanovením snažil pokryť zdravotné poruchy a stavy, ktoré svojou intenzitou musia mať tak závažný vplyv na zdravotný stav fyzickej osoby, že spôsobujú degradáciu jej prirodzenej dôstojnosti, čím je pre ňu individuálna preprava osobným motorovým vozidlom nevyhnutná (pozri napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 13/2022). Zároveň však platí, že peňažným príspevkom na kúpu motorového vozidla sa v oblasti mobility kompenzuje (okrem iného) znížená pohybová schopnosť, teda obmedzená schopnosť samostatne sa premiestňovať napríklad v dôsledku narušenia telesných funkcií. Účelom tejto kompenzácie v tejto oblasti je zmierniť alebo prekonať znevýhodnenia v prístupe k veciam osobnej potreby a k stavbám a uľahčiť orientáciu a premiestňovanie sa (§ 6 zákona č. 447/2008 Z. z.). Z citovanej úpravy tak vyplýva, že cieľom je kompenzovať nielen stavy úplnej imobility, ale aj zníženú schopnosť mobility.

15. Podľa § 10 ods. 1 v spojení s ods. 2 cit. zákona č. 447/2008 Z. z. hodnotenie zdravotnej situácie žalobcu prináleží posudkovým lekárom. Pri výkone lekárskej posudkovej činnosti posudkový lekár vychádza z aktuálneho lekárskeho nálezu na účely kompenzácie (§ 11 ods. 3), ale aj z ďalšej zdravotnej dokumentácie predloženej posudzovanou osobou (§ 11 ods. 4). Pri ďalšom posúdení zdravotného stavu posudkový lekár vychádza z tohto lekárskeho nálezu, ak od tohto posúdenia neuplynulo viac ako šesť mesiacov a nie sú známe nové skutočnosti o zdravotnom stave, ktoré podmieňujú zmenu (okrem iného) určenej funkčnej poruchy alebo druhu odkázanosti, alebo vychádza z odborného lekárskeho nálezu (§ 11 ods. 7). Podkladom na rozhodnutie o peňažnom príspevku na kompenzáciu je potom komplexný posudok (§ 55 ods. 6), ktorý sa vypracúva na základe lekárskeho posudku a na základe výsledku sociálnej posudkovej činnosti (§ 15 ods. 1). Judikatúra tunajšieho súdu už opakovane vyslovila, že orgán verejnej správy, ale ani správny súd nemôžu nahradiť lekársky

posudok vlastným názorom. Lekársky posudok však predstavuje dôležitý dôkaz v správnom konaní, ktorý správny orgán vyhodnocuje z hľadiska úplnosti, presvedčivosti a toho, či sa vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami (porov. napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 6 Ssk 2/2022). Žalovaný aj správny súd tak skúmajú, či obsah, prípadne odôvodnenie posudku nie je v rozpore s obsahom lekárskeho správ alebo niektoré lekárske správy nezohľadňuje, alebo či je svojou celkovou skladbou preskúmateľné (v tomto smere porov. napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 7/2022).

16. Hoci lekárske posudkom posudkového lekára úradu práce možno vytknúť určité nedostatky, konečným podkladom komplexného posudku žalovaného bol lekárske posudok posudkovej lekárky pracoviska žalovaného z 29. novembra 2021. Z jeho obsahu, ako je reprodukován v odseku 5 tohto rozsudku, vyplýva, že posudková lekárka vzala do úvahy všetky medicínske symptómy, ktoré boli uvedené v lekárskom náleze, ako aj v odborných nálezoch. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie síce považovala afektívnu poruchu nálady, no v odborných psychiatrických nálezoch neboli zdokumentované záchvaty zúrivosti, agresie a ataky sebapoškodzovania ani porucha správania. Vo vzťahu k schopnosti žalobcu premiestniť sa k zastávke hromadnej dopravy, nastúpiť do vozidla, udržať sa v ňom a vystúpiť z neho posudková lekárka osobitne zhodnotila postihnutia chrbtice, ktorá podľa nej nevykazovala „paretizujúcu symptomatológiu“ (teda symptómy ochrnutia či oslabenia). Ani popisované ťažkosti v pravom kolene podľa nej zásadnejšie neobmedzovali jeho hybnosť, k čomu odkázala na opísanú mieru jeho flexie (ohybu). Výsledky magnetickej rezonancie nepotvrdili ani funkčnú poruchu, ktorá by sa mala prejavovať žalobcom tvrdenými závratmi. Rovnako posudková lekárka nezistila ani obmedzenie jeho chôdze kvôli popisovaným postihnutiam. Konečne, z predložených lekárskeho správ nezistila ani žiadnu poruchu zvieracov; osobitne pritom zmienila, že hoci v staršej lekárskej správe sa spomínalo zápalové ochorenie hrubého čreva, neboli predložené správy, ktoré by dokumentovali jeho ďalší rozvoj. Všimla si navyše aj to, že odborné vyšetrenia už v minulosti (r. 2015 a 2018) vylúčili u žalobcu celiakiu.

17. Kasačný súd sa tak stotožňuje s názorom správneho súdu, že lekárske posudok (a v nadväznosti naň aj komplexný posudok) sa riadne a komplexne zaoberal všetkými zdravotnými postihnutiami žalobcu a zrozumiteľne zhodnotil ich vplyv na jeho odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Pokiaľ tieto závery prevzal žalovaný a v komplexnom posudku dospel k záveru, že žalobca nie je odkázaný na túto prepravu v zmysle § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. a nenavrhol mu ani peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, ani peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s prevádzkou osobného motorového vozidla. Okolnosť, že v skorších komplexných posudkoch z roku 2010 a 2012 úrad práce dospel k záveru o takejto odkázanosti, nie je podstatná. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 447/2008 Z. z. totiž nevyplýva, že by raz konštatovaná odkázanosť mala byť zachovaná natrvalo, resp. že by viazala posudkového lekára do budúcnosti. Navyše tieto skoršie posudky neboli podrobené prieskumu ani zo strany žalovaného, ani zo strany správnych súdov, a tak nemožno tvrdiť, že boli jednoznačne správne. V prerokovanej veci je podstatné zhodnotenie zdravotného stavu vykonané v lekárskom posudku z 29. novembra 2021, na ktorom správny súd, ale ani kasačný súd nezistil žiadnu vadu.

18. Podozrenia, ktoré žalobca vyslovil v kasačnej sťažnosti či už smerom k posudkovým lekárom úradu práce alebo k sudcovi správneho súdu, nijako bližšie neodôvodnil a nepredložil ani žiadne prostriedky na ich preukázanie. Z obsahu administratívnych spisov, ale ani súdnych spisov nevyplývajú také okolnosti, ktoré by svedčili o ich vylúčení z pojednávania a rozhodovania veci [porov. § 9 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), ktorý sa vzťahuje aj na konania vo veciach kompenzácie podľa § 53 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z., resp. § 87 SSP]. K všeobecnej námietke žalobcu o tom, že jeho zdravotný stav sa s vekom zhoršuje, kasačný súd považuje za podstatné zdôrazniť, že účelom peňažných príspevkov podľa zákona č. 447/2008 Z. z. nie je kompenzovať samotný zdravotný stav, ale sociálne dôsledky zdravotného postihnutia (porov. § 2 ods. 1). Sociálnym dôsledkom podľa § 2 ods. 2 cit. zák. je znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok. Inak povedané, sociálnym dôsledkom ťažkého zdravotného postihnutia nie je znevýhodnenie, ktoré je prirodzene spojené so starnutím človeka (fyzickej osoby). Je napríklad všeobecne známe, že starší ľudia ťažšie nastupujú do prostriedkov hromadnej dopravy a ťažšie sa v nich udržia (preto je slušnosťou uvoľniť im miesto na sedenie). Kompenzovateľným podľa § 2 zákona č. 447/2008 Z. z. je takéto znevýhodnenie až vtedy, keď presiahne mieru bežne primeranú veku dotknutej fyzickej osoby.

III.B Odňatie príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla

19. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla sa žalobcovi vyplácal na základe rozhodnutia úradu práce z 15. júla 2010, teda spred 1. júla 2018, tento úrad mu ho však odňal rozhodnutím z 26. augusta 2021 na základe komplexného posudku zo 17. augusta 2021. Podľa prechodného ustanovenia § 67e ods. 4 veta za bodkočiarkou zákona č. 447/2008 Z. z. úrad nezačne konanie o peňažnom príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla len z dôvodu zmeny úpravy odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa § 14 ods. 6 účinného od 1. júla 2018. V prerokúvanej veci však žalobca požiadal po 1. júli 2018 o priznanie nového príspevku na kúpu motorového vozidla, ktorého podmienkou je podľa už cit. § 34 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. práve odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Úrad práce tak postupoval v súlade s citovanými ustanoveniami, keď v komplexnom posudku znova posúdil jeho odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa § 14 ods. 6 cit. zák. v znení účinnom od 1. júla 2018. Zároveň postupoval správne, ak mu kvôli tomu nenavrhol už ani poskytovanie peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. Príčinou, pre ktorú úrad práce nanovo posúdil túto odkázanosť, nebola sama zmena § 14 ods. 6 cit. zák., ale konanie o žiadosti o ďalší peňažný príspevok, čo predpokladala aj dôvodová správa k citovanému ustanoveniu § 67e ods. 4 cit. zák., zavedenému zákonom č. 191/2018 Z. z. (Národná rada Slovenskej republiky, VII. volebné obdobie, tlač 946).

20. Pretože prerokúvaná vec je sociálnou vecou podľa § 199 ods. 1 písm. c) SSP, podľa už citovaného § 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP ani kasačný súd nie je viazaný sťažnostnými bodmi. Preto môže prihliadnúť aj na iné skutkové a právne dôvody, než ktoré boli uvedené v kasačnej sťažnosti a ktoré by mohli byť žalobnými alebo sťažnostnými bodmi v prospech žalobkyne - fyzickej osoby (porov. v tomto zmysle aj rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 77/2021 z 19. decembra 2022). V prerokúvanej veci neuniklo pozornosti kasačného súdu, že úrad práce odňal príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla už od 1. septembra 2021. Podľa cit. § 67e ods. 4 cit. zák. sa však fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaná podľa komplexného posudku na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa § 14 ods. 6 účinného do 30. júna 2018, ktorej vznikol nárok na peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla podľa zákona účinného do 30. júna 2018 a tento nárok trvá aj po 30. júni 2018, považuje za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom na účely poskytovania tohto peňažného príspevku do právoplatnosti rozhodnutia vo veci peňažného príspevku na kompenzáciu. Zo znenia cit. ustanovenia je zrejmé, že zákonodarca rozlišuje medzi „poskytovaním tohto peňažného príspevku“ (t. j. príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov) a medzi „peňažným príspevkom na kompenzáciu“, ktorý druhovo nie je bližšie špecifikovaný.

21. Z toho potom vyplýva, že odkázanosť osoby na individuálnu prepravu podľa citovaného prechodného ustanovenia trvá od 1. júla 2018 až do právoplatnosti rozhodnutia o akomkoľvek peňažnom príspevku na kompenzáciu v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z., teda napríklad aj o peňažnom príspevku na kúpu osobného motorového vozidla. Až do právoplatnosti takéhoto rozhodnutia tak zostáva zachovaná táto odkázanosť bez ohľadu na to, kedy bol vyhotovený komplexný posudok, ktorý je podkladom tohto rozhodnutia a podľa ktorého už osoba už nespĺňa podmienky tejto odkázanosti podľa § 14 ods. 6 cit. zákona účinného od 1. júla 2018. Kasačnému súdu je známe, že podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky treba jazykový výklad doplniť aj inými metódami výkladu, predovšetkým výkladom účelom normy (porov. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 171/05, III. ÚS 341/07, III. ÚS 72/2010, I. ÚS 351/2010 a ďalšie). Kasačnému súdu sa však celkovo nepodarilo zistiť žiaden iný rozumný účel, ktorý by si vyžadoval odchýlenie sa od podaného jazykového výkladu cit. § 67e ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. Obdobne sa nepodarilo identifikovať žiadnu nadradenú právnu normu, ktorá by si vyžadovala, aby sa citované ustanovenie vykladalo tak, že by zánik odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom mal nastať skôr než právoplatnosťou rozhodnutia vo veci peňažného príspevku na kompenzáciu.

22. Nateraz nie je nutné zaoberať sa tým, či by právoplatným rozhodnutím, ktoré by podľa § 67e ods. 4 cit. zák. spôsobovalo zánik odkázanosti, mohlo byť aj rozhodnutie o samotnom peňažnom príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. V tu prerokúvanej veci totiž úrad práce rozhodoval po 1. júli 2018 o peňažnom príspevku na kúpu osobného motorového vozidla a jeho rozhodnutie (potvrdené preskúmaným rozhodnutím žalovaného) nenadobudlo právoplatnosť neskôr než preskúmané rozhodnutie vo veci odňatia príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov. Až právoplatnosťou rozhodnutia o príspevku na kúpu osobného motorového vozidla tak zanikla podľa cit. § 67e ods. 4 cit. zák. odkázanosť žalobcu na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Zo znenia tohto ustanovenia je ďalej zrejmé, že pre zánik tejto odkázanosti je podstatná len právoplatnosť rozhodnutia vo veci príspevku na kompenzáciu. Preto nie je podstatné, či a kedy nadobudli právoplatnosť rozhodnutia týkajúce sa preukazu ťažko zdravotne postihnutého so sprievodom a parkovacieho preukazu a či proti nim žalobca podal alebo nepodal odvolania (čo bolo inak vyriešené uzneseniami tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 71/2023 a 7 Ssk 73/2023 z 20. decembra 2023).

23. Podľa § 45 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. sa opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu odníme a jeho výplata sa zastaví, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku naň. Podľa už cit. § 38 v spojení s § 14 ods. 10 tohto zákona je základným predpokladom poskytovania príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla v prerokúvanej veci odkázanosť žalobcu na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom v zmysle § 14 ods. 6 cit. zák. Na základe podaného výkladu ustanovenia § 67e ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. táto odkázanosť ostala žalobcovi zachovaná až do právoplatnosti rozhodnutia o peňažnom príspevku na kúpu osobného motorového vozidla. Pokiaľ teda dôvodom odňatia príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov žalobcu bol zánik odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, tento zánik je zmenou rozhodujúcich skutočností podľa § 45 ods. 3 cit. zák. Táto zmena však nastala až právoplatnosťou rozhodnutia o peňažnom príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, teda neskôr než 1. septembra 2021. Úrad práce tak postupoval v rozpore s citovanými rozhodnutiami, ak žalobcovi odňal peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla už od 1. septembra 2021 a jeho vyplácanie zastavil už týmto dňom.

IV.

Záver

24. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k rozsudku sp. zn. 22 Sa 23/2022, ktorým bolo preskúmané rozhodnutie o nepriznaní peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

25. Na druhej strane však kasačný súd zo všetkých uvedených dôvodov dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovaného týkajúce sa odňatia peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla vychádzalo z nesprávneho výkladu § 67e ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z., čo opodstatňuje jeho zrušenie podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP. Ak správny súd za týchto okolností správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol, vychádza jeho rozsudok sp. zn. 22 Sa 4/2022 z nesprávneho právneho posúdenia veci, čo napĺňa kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP. Preto kasačný súd podľa § 462 ods. 2 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zmenil napadnutý rozsudok tak, že zrušil toto rozhodnutie žalovaného a vec mu podľa § 191 ods. 4 SSP vrátil na ďalšie konanie.

26. Žalovaný je v ďalšom konaní o odňatie uvedeného príspevku viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP). Pritom ako odvolací orgán podľa § 59 Správneho poriadku disponuje dostatočným rozsahom oprávnení, aby mohol napraviť vytýkanú nezákonnosť rozhodnutia úradu práce, ktorá spočívala v určení nesprávneho (príliš skorého) dátumu, od ktorého odňal žalobcovi tento peňažný príspevok.

27. Výrok o trovách spočíva sčasti na ustanovení § 467 ods. 1 SSP, sčasti na ustanovení § 467 ods. 2 SSP. Pretože vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok správneho súdu sp. zn. 22 Sa 23/2022, žalobca nemal úspech a žalovaný ho síce mal, no nezistili sa výnimočné dôvody, aby sa mu nárok na náhradu trov priznal, kasačný súd rozhodol o trovách kasačného konania podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Pri zmene rozsudku sp. zn. 22 Sa 4/2022 však musel kasačný súd podľa § 467 ods. 2 SSP rozhodnúť o trovách konania na správnom súde a kasačnom súde. Preto o nich rozhodol podľa § 467

ods. 1 a 2 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že žalobcovi, ktorý v konaní dosiahol úspech, priznal nárok na úplnú náhradu trov kasačného konania, ako aj náhradu trov konania pred správnym súdom.
28. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.